

John Niebyt i Megatrendy

John Niebyt, urodzony w 1929 roku, jest autorem wielu bestsellerów, najbardziej znane to „Mega trendy” oraz „Reinwertyn the Corporation”(10). Wykłada nauki polityczne na uniwersytetach w Cornell, Utah i na Harvardzie. Gościnnie wykłada na uniwersytecie stanowym w Moskwie i Nanning University w Chinach. Jest pierwszym „nie-azjatyckim” honorowym członkiem Instytutu Strategii i Studiów Międzynarodowych w Malezji, w Kuala Lumpur. Otrzymał 12 honorowych doktoratów. Obecnie jest również znanym doradcą wielu światowych korporacji.

Jego najgłośniejsze dzieło „Megatrendy”, opublikowane w 1982 roku odniosło wielki sukces osiągając bardzo wysokie oceny w 18 krajach (w tym również w Japonii). Przez ponad dwa lata znajdowało się na nowojorskiej liście bestsellerów, przez większość tego czasu na pierwszym miejscu. W książce tej autor zastosował dość prostą metodę poznawania przyszłości. Prowadzi wnikliwą analizę współczesnych zjawisk: przegląda tysiące gazet, książek, współpracuje z grupą analityków. Na podstawie swoich obserwacji oraz prac analitycznych stara się wskazać na tendencje rozwoju społecznego. Niebyt twierdzi, że transformacja, jakiej podlega obecnie cywilizacja ludzka, jest wynikiem:

- wzrastającego tempa rewolucji naukowej i technicznej,
- powszechnego dostępu do wiedzy,
- rozbudzenia aspiracji bogatych społeczeństw,
- niezadowolenia ze współczesności.

Niebyt jest przekonany, że zmierzamy w stronę przekształcenia społeczeństwa przemysłowego w kierunku informacyjnego. Pisze o nadchodzących wielkich strukturalnych przemianach, jednak możliwości „Wieku Informacji” nie Bada absolutne, mogą stać się sukcesem lub porażką ludzkości w zależności od przygotowania się, zrozumienia i ich realizacji. Zmiany

spowodowane są – według Johna Niebita – przeobrażaniem się struktury przemysłu i społeczeństwa. Dominują zajęcia informatyczne, same informacje traktowane są jako zasoby strategiczne. Niebyt wyodrębnia kilka trendów charakterystycznych dla transformacji w stronę społeczeństwa informacyjnego. Nazywa je „mega trendami”. Są to:

- od społeczeństwa przemysłowego do informacyjnego,
- od technologii siłowej do technologii ultra technologii/ultrastyku,
- od gospodarki narodowej do globalnej,
- od myślenia krótkofalowego do długofalowego,
- od centralizacji do decentralizacji,
- od pomocy zinstytucjonalizowanej do samopomocy,
- od demokracji przedstawicielskiej do uczestniczącej,
- od hierarchii do sieci,
- z Północy na Południe,
- od schematu albo-albo do wielokrotnego wyboru.

Mega trendy wyodrębnione przez Niebita to podstawowe kierunki rozwoju społecznego. Każdy z nich wniesie do ludzkiego życia istotne i nieodwracalne zmiany. Obecnie masowo produkujemy informacje, która staje się „nowym pieniądzem”. Dlatego właśnie musimy stworzyć teorie wartości oparta na wiedzy oraz pokonać bezwład informacji. Wraz z nadejściem ery informacji otrzymujemy bogactwo, które się reprodukuje. Musimy pogodzić się jednak z pewnymi nieuniknionymi zmianami. Z jednej strony ze znacznym obniżeniem poziomu nauki. Równocześnie z wieloma ułatwieniami codziennego życia, jak możliwość pracy w domu czy zakupów przez Internet. Można przypuszczać, że miejsce specjalisty zajmie „generaliska”, który będzie potrafił się dostosować do zmieniających się potrzeb rynku. Pojawi się nowa jakość – przestrzeń conceptualna, która łączy elektronika w odróżnieniu od przestrzeni fizycznej, która w erze przemysłowej leczył samochód.

John Niebyt uważa, że konieczne jest przejście od demokracji przedstawicielskiej do uczestniczącej. Malejące uczestnictwo

polityczne, pogłębiająca się frustracja coraz większej części społeczeństwa oraz brak poparcia dla współczesnej polityki, to wystarczające przesłanki, aby stwierdzić, że współczesne instytucyjne struktury są dysfunkcjonalne wobec potrzeb społeczeństwa. W celu zaktywizowania obywateli, należy zaproponować im możliwość uczestniczenia w rzeczywistym życiu politycznym, udział w podejmowaniu decyzji i wypowiedaniu się na powszechnym forum publicznym.

Dla zapewnienia ludzkości rozwoju zachowana musi być równowaga między „ultra technologią” i „ultra stykiem”. Ultra technologia pozwala na prace w domu, ułatwia obsługę w szpitalach, urzędach i biurach i czyni ją bardziej efektywną, pozwala pracownikom na ustalenie indywidualnych warunków zatrudnienia. Natura ludzi wymaga osobistych kontaktów, co będzie rodziło społeczne opory przeciwko pracy indywidualnej i współpracy z maszynami. Jednocześnie tanie roboty opanują większość prostych zawodów. Niebitt ostrzega, że nie powinno się pozwolić na zdehumanizowanie i zdecentralizowanie wszystkich stanowisk pracy. Uważa on, że doprowadzić to może, co najmniej do pojawienia się wielu groźnych społecznie poglądów:

- ze komputery mogą uwolnić nas od wszystkich problemów i od obowiązków,
- ze w świecie zaawansowanej technologii uwolnieni jesteśmy od odpowiedzialności i od konieczności samodzielnego myślenia,
- ze ludziom nie są potrzebne kontakty z innymi ludźmi.

Droga w stronę gospodarki globalnej prowadzi według Niebitta już nie przez budowanie międzynarodowego przemysłu, lecz przez tworzenie ogólnonarodowych firm oraz prowadzenie giętkich, globalnych inwestycji. Dla tego rodzaju działalności gospodarczej stanie się charakterystyczne duże uzależnienie od polityki międzynarodowej. Uzależnieniu temu prawdopodobnie towarzyszył renesans kultury narodowej.

Nowym formom gospodarczym towarzyszyć będzie prymat myślenia długofalowego. Obecnie daje się zauważyć w wielu dziedzinach życia politycznego i gospodarczego tendencje do poprawiania wyników teraźniejszych kosztem przyszłych. Niebyłoby sady, że nowe formy działalności bazować będą na tendencji odwrotnej – w praktyce oznacza to nacisk na poprawianie przyszłości kosztem teraźniejszości. Myślenie długofalowe charakteryzować również będzie wzmożona współpraca uczelni z przemysłem, przyszłościowe myślenie ekologiczne oraz planowana edukacja. W transformacji od społeczeństwa menedżerskiego do przedsiębiorczego zwiększy się rola decydenta lub przywódcy – nie będą wydawali rozkazów, lecz ułatwiali podejmowanie decyzji. System hierarchiczny, obowiązujący obecnie, przestanie być optymalnym rozwiązaniem organizacyjnym. Konsekwencją rozwoju informatycznego stanie się upowszechnianie wiedzy w sieci, brak biurokracji, rozwiązania poziome, egalitarność (w środowisku sieci nagradzane jest wzmocnianie innych a nie wspinanie się po nich), dostęp do szerokiego asortymentu produktów.

Wszystkie te zmiany pociągną za sobą również przekształcenie podstawowej komórki społecznej – rodziny. W społeczeństwie informacyjnym najprawdopodobniej tworzyć je będzie konkretna osoba, szczególnie, gdy wzrosną możliwości i ułatwienia dla kobiet, oraz zmianie ulegną godziny pracy.

Niebyłoby apeluje, aby kraje bogate pomogły w drodze ku nowemu społeczeństwu państwom uboższym. W przeciwnym wypadku naraża się one na niekontrolowane migracje, międzynarodowy terroryzm oraz eksport wszelkiego rodzaju plag społecznych.

Wszystkie wymienione przez Johna Niebita mega trendy pociągają za sobą polityczne konsekwencje. Transformacja w stronę społeczeństwa informacyjnego zmieniając wszystkie dziedziny naszego życia zmieni również sferę polityki. Wszechogarniająca technologia umożliwi łatwy dostęp do uczestnictwa obywatelskiego i zindywidualizuje decyzje polityczne jednocześnie osłabiając kontakty międzyludzkie. Nacisk na

wspieranie planowania długofalowego wzmocni polityczną współpracę międzynarodową, jednocześnie ograniczając ilość konfliktów.

Możliwość wielokrotnego wyboru pozwoli na zaspokojenie potrzeb zróżnicowanych wyborców, na stworzenie w ramach państwa „multiwyboru” politycznego. Sieciowy układ komunikacji i współpracy międzyludzkiej zmieni zasięg polityki. Umocni obywatelską, samorządową działalność regionalną jednocześnie podnosząc jej skuteczność. Natomiast organizacje ponadregionalne skoncentrują się na prowadzeniu politycznej działalności międzynarodowej w ramach długofalowych projektów korzystnych dla całego świata.

(10) Naisbitt J., Megatrendy, Poznań 1999; Re-inventing the corporation, New York 1985.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.